

NOTA VAN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN OMGEVINGSVISIE WESTLAND

De reclamanten ontvangen de beantwoording van de zienswijzen na vaststelling van de Omgevingsvisie en na instemming met de beantwoording van deze zienswijzen door de raad in haar vergadering.

Inleiding

Voor u ligt de Nota beantwoording zienswijzen met betrekking tot de Omgevingsvisie. De ontwerp-Omgevingsvisie heeft vanaf 7 augustus 2020 tot en met 17 september 2020 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn bestond voor eenieder de gelegenheid om zienswijze over de ontwerp-Omgevingsvisie kenbaar te maken bij de gemeenteraad. In totaal zijn er 21 zienswijzen ingediend. Een overzicht van de ontvangen zienswijzen is opgenomen in de “Zienswijzen tabel”. De zienswijzen zijn hieronder in de tabel van deze nota afzonderlijk samengevat, beoordeeld en afgewogen en van een reactie voorzien. Tevens is een voorstel gedaan of de zienswijze aanleiding geeft om de Omgevingsvisie op onderdelen te wijzigen. In het kader van de inwerkingtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), zijn de zienswijzen geanonimiseerd weergegeven. Voordat inhoudelijk een reactie wordt gegeven op de ontvangen zienswijzen, geven wij eerst een algemene toelichting op de visie, die van belang is bij de beantwoording van de zienswijzen.

Algemeen

Bij het maken van een omgevingsvisie heeft de gemeente een vrijheid in het maken van de visie. De Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro) en de Omgevingswet geven aan dat voor het gehele gemeentelijk grondgebied een Omgevingsvisie gemaakt moeten worden, maar geeft niet aan hoe deze visie er moet uitzien. De wetgever laat dat aan de gemeente over. Het is aan de gemeente om een keuze te maken in de vorm en de inhoud van de visie.

Zienswijzen-tabel

Nummer	Reactie	Beantwoording	Overgenomen
1	Reclamant vindt dat dit gemeentebestuur volop ruimte geeft aan het kappen van markante/ beeldbepalende bomen en het voor 100% verharderen van percelen door conserverende bestemmingsplannen aan te passen. Concrete voorbeelden: de bouwplannen ter plaatse van de voormalige Harmonie aan de Dijkweg Naaldwijk en de voorgenomen bebouwing aan de Wateringse Kerklaan. Hij doet de suggestie om bij alle bouwplannen een minimum percentage op te nemen dat niet verhard mag worden, maar een groenbestemming heeft.	In de Omgevingsvisie is aangegeven op welke plaatsen groengebieden aangelegd en groene verbindingen afgemaakt worden. Ook zijn een groennorm voor nieuwbouwwijken en een extra vergroeningsopgave in de dorpen geformuleerd. Tenslotte gaan we initiatiefnemers en ontwikkelaars vragen groeninclusief te ontwerpen en in te richten. Een gemiddelde nieuwbouwwijk in Westland heeft ongeveer 15% groen. Voor nog te bouwen nieuwbouwwijken geven we een norm mee van 50 m2 verblijfsgroen per woning. Hierbij houden we rekening met voldoende ruimte voor bomen in het straatprofiel en gaan we vooral voor kwalitatief goed groen. Omdat op sommige plekken niet voldoende ruimte is voor meer bomen en groen op straatniveau, zetten we ook in op innovatieve manieren van groen, zoals groene daken en gevels. Voor	Nee

		nieuwbouwwijken waarvoor al afspraken gemaakt zijn, zal het niet altijd mogelijk zijn al deze ambities nog in te passen. In de planuitwerking en projecten is er aandacht voor verhardingsgraad.	
2	Reclamant mist bij de paragraaf over de kern Wateringen de vier plaatjes die bij de andere dorpen wel getoond worden.	In het voortraject van de Omgevingsvisie zijn bijna alle dorpen bezocht en zijn allerlei vragen gesteld over hoe mensen hun dorp ervaren. In Wateringen heeft zo'n sessie niet plaatsgevonden, omdat kort geleden een visie op Wateringen gemaakt is, met een uitgebreid participatietraject. Dit is de reden waarom de vier plaatjes bij Wateringen ontbreken.	Nee
3	Reclamant mist in de visie de mogelijkheid voor jongeren om te wonen in het Westland.	In de visie constateren we dat het voor jonge starters lastig is om aan een betaalbare woning te komen, net als voor een aantal andere doelgroepen (pag. 40). We zetten in om een divers woningaanbod te realiseren zodat ook ouderen, starters en kleine huishoudens passende woningen en appartementen kunnen vinden (pag. 43).	Nee, is al onderdeel van de visie.
4	Het valt reclamant op dat in de dorpskernen sommige panden en/of percelen verloederen. Zo wordt de beleving van inwoners van een dorpskern onnodig negatiever en onveiliger. De vraag is of wij daar als gemeente iets tegen kunnen doen.	Het verloederen van percelen of panden is primair een zaak van de eigenaar zelf. Alleen in zeer specifieke gevallen kunnen we daar als gemeente op ingrijpen, als de veiligheid in het geding is. In de nog vast te stellen Detailhandelsvisie stellen we een goede samenwerking met vastgoedeigenaren als uitgangspunt. De Omgevingsvisie gaat niet in dit detailniveau in op de staat van panden en percelen, maar is abstracter van vorm.	Nee
5	Reclamant doet een aantal aanbevelingen: - Wees loyaal, koop lokaal	De gemeente heeft geen invloed op de manier waarop inwoners inkopen, maar heeft wel een eigen inkoopbeleid, waarvan lokaal inkopen deel uitmaakt. Overigens gaat de Omgevingsvisie niet over het	Nee

	koopgedrag van inwoners, maar over de fysieke leefomgeving.	
- Stralingsarme gemeente	Als gevolg van de energietransitie, gasloos bouwen en elektrisch rijden zal de vraag naar elektriciteit sterk toenemen en daarmee ook de behoefte aan transportleidingen en de bijbehorende infrastructuur. Bij de aanleg hiervan houdt de gemeente zich aan het landelijke beleid en het voorzorgsbeginsel, dat we in de Omgevingsvisie beschrijven.	Nee
- Betaal met regiogeld	Dit is een sympathiek lokaal initiatief, maar onmogelijk in een Omgevingsvisie voor te schrijven.	Nee
- Groene hoogbouw met Westlands / Hollands karakter	Hoogbouw zal meer en meer nodig zijn om aan te sluiten bij de vraag naar appartementen (pag. 43). Dit moet op een passende manier gebeuren en natuurinclusief (pag. 40). We zetten dus in op meer hoogbouw en 'groen bouwen'. Speciale eisen voor Westlands of Hollands karakter schrijven we niet voor in de Omgevingsvisie.	Nee
- Optimaliseren / herstellen / aanleggen en promoten van vaar-, bunker- en molenroute	De AtlantikWall loopt dwars door het Westland, de bijbehorende gracht is gedeeltelijk gedempt en niet meer overal te herstellen. De resterende delen zijn onderdeel van het vaarrouthenetwerk geworden. Bij ontwikkelingen in of nabij de Atlantikwall gebruiken we deze als uitgangspunt (pag. 48). Er is geen specifieke molenroute in Westland, maar de molens worden wel opgenomen in de wandel- en fietsroutes door het Westland. Bij ons toerismebeleid willen we bezien hoe we onze lokale routes nog meer kunnen promoten voor zowel inwoners als gasten.	Staat al in visie
- Vergroten en aansluiten van natuur in de buitengebieden en fruitplukparken in de kernen	Er zal ingezet worden op de lokale groennetwerken die verbinding naar groengebieden buiten de kernen vanuit	Staat gedeeltelijk al in visie

		de diverse kernen moet vormen (zie o.a. pag. 90). Ook wordt ingezet op meer groen in de wijken. Nog niet bekend is in welke vorm dat precies zal zijn.	
6	Blz 35. Paragraaf 6.2.4 zou reclamant willen aanvullen met: betrek ook de huurdersvereniging(en) in dit overleg en geef bewoners jaarlijks de mogelijkheid om schriftelijk of via email te reageren/ enquêteren. Blz.40. 7.1 Reclamant wil zo snel mogelijk uit Woonnet Haaglanden stappen of dat vastgelegd wordt dat Westlanders te allen tijde voorrang hebben.	Er is altijd een mogelijkheid de gemeente te benaderen met tips en reacties. Er worden vragen via het Westlandpanel gesteld, met een afspiegeling van de Westlandse maatschappij, dus ook huurders. Verder worden huurdersverenigingen betrokken bij de afspraken met de woningbouwcorporaties over de plannen die zij willen ontwikkelen. Sociale huurwoningen in Westland worden verhuurd via het regionale aanbodsysteem Woonnet Haaglanden. Het is wettelijk niet mogelijk om Westlanders altijd voorrang te geven. Bij de verhuur van sociale huurwoningen zijn gemeenten en corporaties gebonden aan de regionale spelregels voor woonruimteverdeling. Gemeenten kunnen in overleg met de woningcorporaties 50% van hun woningen onder regionaal maatwerk toewijzen, waarvan maximaal 25% gebruikt mag worden voor lokale voorrang. Hiermee kunnen woningzoekenden die economisch of maatschappelijk gebonden zijn aan een tot de gemeente behorende kern voorrang krijgen. De woningtoewijzing is vastgelegd in de Huisvestingswet (2014). Onderliggende gedachte van de Huisvestingswet is de keuzevrijheid van woningzoekenden. Zij moeten zelf kunnen kiezen waar ze willen wonen. Alleen wegens zwaarwegende redenen mag een gemeente dit grondrecht van vrije vestiging beperken met toewijzingsregels. De Huisvestingswet zegt het zo: toewijzingsregels zijn alleen mogelijk voor 'zover noodzakelijk en geschikt om de onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste te bestrijden'. Westland maakt maximaal	Nee Nee

		gebruik van de mogelijkheden om woningen toe te wijzen aan Westlanders woningzoekenden. Bij woningbouwontwikkelingen maken we bovendien afspraken met ontwikkelende partijen over het toepassen van het Westlandse woningzoekendensysteem.	
	Blz.42 1.3 Woonbestand 1/3 huur. Bepaal dat minimaal netto 80% altijd sociale huurwoningen betreft.	Het is ons niet helemaal duidelijk of u 80% van de huurvoorraad bedoelt of 80% van de totale voorraad. Er zijn meer sociale huurwoningen gewenst dan nu opgenomen zijn in het woningbouwprogramma van de gemeente. Daarom doen we ons best meer sociale huur, en middenhuur of koop te realiseren. In de Westlandse woonvisie is opgenomen dat er 30% sociale woningbouw gevraagd wordt in nieuwe woningbouwontwikkelingen. Deze sociale woningbouw wordt bij voorkeur ondergebracht bij een corporatie waardoor er in ieder geval gegarandeerd wordt dat deze daadwerkelijk sociaal blijven. In sommige gevallen zullen eigenaren/ beleggers zelf het beheer van deze woningen overnemen; dan worden tussen gemeente en de ontwikkelende partij afspraken gemaakt over het beheer ervan. Op deze manier proberen we de aantallen sociale woningbouw ook sociaal te behouden.	Nee
	Blz. 59 7.5 Verplicht op zeer korte termijn dat alle tuintjes bij woningen minimaal 50% tuinaanleg betreft i.p.v. bestrating.	Als gemeente hebben wij geen zeggenschap over de tuintjes van onze inwoners. Wel kunnen wij hen op diverse manieren stimuleren om hun tuinen te vergroenen. Dat hebben wij ook in de visie omschreven.	Nee
	Blz. 83 Parkeren: indien er minder carportmogelijkheden komen bevordert dit de parkeermogelijkheden op de openbare weg gedurende 7 dagen/24 uur.	We proberen parkeerproblemen te verlichten door te kijken naar autobezit en autogebruik in een vroege ontwerpfase bij nieuwbouw. Denk aan gebouwde	Nee

	Fietspaden: Zorg voor groenonderhoud bij fietspaden. Op veel fietspaden is als gevolg van begroeiing/overhangende takken sprake van versmalling maar ook van onverwachte beweging van gebruiker omdat de tak op je lichaam komt.	parkeervoorzieningen als een oprit of carport, waardoor er op straat minder parkeerplaatsen nodig zijn. Dit verbetert de ruimtelijke kwaliteit van de straat. Maar ook bijvb. deelauto's kunnen de vraag naar parkeerplekken temperen. Waar de gemeente allemaal groenonderhoud uitvoert, is geen onderdeel van de omgevingsvisie, maar dat volgt later in het Omgevingsplan of -programma.	Nee
7	Zou nog duidelijker gemaakt kunnen worden dat fysieke toegankelijkheid voor mensen met een beperking of ouderen die moeilijk te been zijn, bij alles wat gebouwd wordt meegenomen moet worden?	In de Omgevingsvisie staat hierover de volgende tekst opgenomen: <i>De gemeente wil niet alleen senioren, maar ook mensen met een beperking en zorgbehoevenden in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. We zien een grote uitbreidingsbehoefte aan geclusterde ouderenwoningen, nultredenwoningen, waarbij de basisvoorzieningen gelijkvloers zijn, en aangepaste woningen in Westland. Voor een deel kunnen we bestaande woningen aanpassen om hieraan tegemoet te komen. Daarnaast is nieuwbouw mogelijk om de opgave van geschikte woningen te realiseren.</i> Op verzoek van reclamant voegen wij hieraan toe: <i>Bij de bouw van woningen en andere gebouwen moet te allen tijde rekening gehouden worden met fysieke toegankelijkheid voor mensen met een beperking of</i>	Ja

	Zouden woningen slechts toegewezen kunnen worden aan de doelgroep waarvoor zij gebouwd zijn? Dus bijvoorbeeld woningen zonder drempels alleen voor mensen die dat nodig hebben en niet voor andere doelgroepen?	<i>die moeilijk te bereiken zijn. We streven naar bereikbare, toegankelijke en bruikbare gebouwen voor iedereen.</i> Het is mogelijk om woningen toe te wijzen aan specifieke doelgroepen. Echter het tekort aan woningen in de brede zin (zie pag. 40) zorgt ervoor dat er nog maar beperkt gebruik gemaakt van wordt, omdat het voorrang geven van een doelgroep ook weer gevolgen heeft voor de andere. Momenteel wordt echter onderzoek gedaan naar de vraag naar woningen en zorg, per kern, voor ouderen en mensen met een beperking. Dit onderzoek is binnenkort klaar. Hiermee kunnen we mogelijk makkelijker zorgen voor gerichte toewijzing van woningen. We maken met de woningcorporaties afspraken om woningen die aangepast zijn, ook opnieuw toe te wijzen aan mensen die een aangepaste woning nodig hebben.	Nee
8	Reclamant stelt dat het noodzakelijk is in de omgevingsvisie voldoende ruimte te laten om de bestemming van minder belangrijke stukken glastuinbouw te kunnen wijzigen ten behoeve van recreatie. Hierdoor kunnen beide sectoren elkaar versterken. Geef ontwikkelruimte in de omgevingsvisie voor recreatie en toerisme, in het verblijfscluster 'Vlugtenburg-'De Heeren'-Jagtveld' voor meerwaarde in de gemeente. Ook als hier sprake zou zijn van incourante glastuinbouwpercelen. De economisch en maatschappelijk spin-off van de sector R&T is groot, zeker wanneer recreatieve clusters ontstaan met bedrijven die elkaar aanvullen en versterken. Het opstellen van een	Het uitgangspunt van de omgevingsvisie is dat de focus op het tuinbouwcluster blijft liggen. In het Omgevingsprogramma werken we de visie op de glastuinbouw verder uit en zal dit onderwerp eveneens verder uitgewerkt worden. Het buitengebied van Westland blijft ook in de toekomst in het teken staan van de Greenport, maar met meer aandacht voor de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit dan voorheen. (pag. 69). Deze omgevingsvisie voorziet niet in een grootschalige uitbreiding van recreatieve verblijfsrecreatie. Wel worden er kansen gezien voor versterking (zie pag. 77) vooral als deze gekoppeld wordt aan de tuinbouw.	Uitwerking in Omgevingsprogramma Staat al in visie

	toekomstbestendige gebiedsvisie voor deze locatie hierbij wel noodzakelijk. Zo kan er een gebied ontstaan met een hoge mate van toeristische verhuur en onderscheidende concepten, welke landschappelijk aantrekkelijk zijn ingepast voor bezoeker en bewoner. Er ontstaat zo meer diversiteit om duurzaam te kunnen leven, recreëren en werken.		
9	De Seniorenraad wil bij de verdere uitwerking betrokken worden en blijven door deelname in klankbordgroepen, zodat de seniorenbelangen meegewogen worden in de verdere uitwerking. Als voorzet op de uitwerking van de Omgevingsvisie 2.0 heeft de commissie Wonen van de Seniorenraad zich gebogen op de toekomstige inrichting van de Verdilaan. De documenten van de architect en motivatiebrief zijn bijgevoegd. De uitgevoerde massastudie laat zien dat er 154 appartementen, 19 eengezinswoningen en 6048m2 commerciële ruimte tot de mogelijkheden behoren, met daarbij ruimte voor ondergronds parkeren. Het aantal bouwlagen variërend van 2 tot 7 hoog. Tevens blijft de Seniorenraad aandringen op de voortgang van de opvangmogelijkheden in Westland waarover de commissie Zorg en Welzijn in november 2018 de nota van het onderzoek aan het college heeft aangeboden.	De Seniorenraad wordt al regelmatig bij planvorming betrokken. De intentie is dat dat zo blijft. De uitwerking van de toekomstige inrichting van de Verdilaan heeft een abstractieniveau dat niet bij de Omgevingsvisie past. Wel is opgenomen dat er in Naaldwijk ruimte voor verdichting en hoogbouw in het centrum is. Verdichting moet daarbij wel ten goede komen aan de woningbehoefte en meer groen. Dubbel ruimtegebruik en groeninclusief bouwen is hierbij cruciaal (pag. 88). Het ingediende plan is bekend en wordt meegenomen in de Visie Naaldwijk 2040. De Seniorenraad zal hierbij betrokken worden. De genoemde nota gaat over meer zorg en wonen in Westland. Dit hebben we als volgt in de visie verwoord: 'We constateren een grote uitbreidingsbehoefte aan geclusterde ouderenwoningen, nultredenwoningen, waarbij de basisvoorzieningen gelijkvloers zijn, en aangepaste woningen (o.a. zorg) in Westland (pag. 41). Er is tot	Nee, hoeft niet expliciet benoemd te worden. Nee Staat al in visie

		doel gesteld om vraag en aanbod beter bij elkaar aan te laten sluiten. Bij de woonopgave letten we op voldoende differentiatie en levensloopbestendig (ver)bouwen (pag. 43)'.	
10	Reclamant wil graag de volgende toevoegingen in de visie: Wij allen zijn passanten op onze aarde, we leven hier hooguit 100 jaar. Een van de belangrijkste doelen moet zijn, de aarde in goede staat achterlaten voor hen die na ons komen. Een schoon milieu en een gezonde natuur zijn een grondrecht. Dit houdt in dat de gemeente verplicht is te zorgen voor een gezonde leefomgeving met voldoende groen, natuur en water. In Westland is dat nog onvoldoende en deze omgevingsvisie lost dat vraagstuk niet op. In november 2018 waarschuwt de Verenigde Naties dat de mensheid binnen twee jaar concrete stappen moet zetten om de snelle achteruitgang van onze biodiversiteit tegen te gaan. Doet ze dat niet, dan tekent de mens bijna zeker haar eigen doodsvonnis. Flora en fauna, de oerbossen, de zee, de bodem, alles is bezig met in te storten... Nederland heeft dit verdrag ondertekend! Er zijn afgelopen jaren belangrijke onderzoeken gedaan en/of plannen gelanceerd voor biodiversiteit herstel,	Voorwoord: 'In Westland is het goed wonen, werken en recreëren. Dat is voor iedereen belangrijk. Het college van burgemeester en wethouders heeft aan de inwoners van Westland gevraagd wat zij belangrijk vinden voor Westland in de toekomst. Ze geven aan dat ze graag in een gemeente wonen waar je je thuis voelt en waar volop kansen zijn om je te ontwikkelen en te ontplooiën. Dit is een wens van alle tijden en we willen graag zorgen dat ook onze kinderen en kleinkinderen deze kansen krijgen'. Toevoeging: 'Zo willen we zorgen dat deze gemeente ook voor toekomstige generaties een fijne en gezonde plek is'. De missie van deze visie is een betere balans tussen people, planet en profit. Wij beschrijven in de visie hoe wij zorgen voor een gezonde leefomgeving. In de visie staat het volgende: De gemeente is wettelijk verplicht de natuurwaarden te beschermen die binnen haar grenzen aanwezig zijn. Dat zijn beschermde gebieden en beschermde dier- en plantsoorten. Ook heeft de gemeente een zorgplicht voor flora en fauna, in haar rollen van opdrachtgever en toezichthouder. De gemeente neemt een actieve rol in door de natuur- ontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingen buiten de (bouw)projecten te houden en deze zelf ter hand te nemen. Westland	Aangepast overgenomen Staat al in visie Staat gedeeltelijk in visie en wordt verder uitgewerkt in programma

	waarvan in deze visie weinig is terug te vinden.	verwacht dat ontwikkelaars en initiatiefnemers een bijdrage leveren in de kosten als er een directe relatie is tussen het project en de natuurontwikkeling en geeft als kader mee om klimaatadaptatief, duurzaam en groeninclusief te ontwerpen en in te richten. Tenslotte benoemen we een aantal groene parels: waardevolle groene gebieden of parken van minimaal 1 hectare binnen de bebouwde kom of groene plekken die een bijzondere waarde hebben voor de inwoners. Een verdere uitwerking van dit thema volgt in het Omgevingsprogramma.	
	Westland lijdt nog steeds aan verder verlies van natuurwaarden en landschappelijke waarden. Bouwen gebeurt nog niet natuurinclusief, al noemt de visie vaak de kreet "groeninclusief" maar dat is iets heel anders en veel beperkter.	In de Omgevingsvisie zeggen we dat we groeninclusief gaan bouwen. Dat betekent natuurinclusief én groen bouwen, omdat we bij nieuwbouw niet alleen zorgen voor bijvoorbeeld nestgelegenheid voor beschermde diersoorten, maar bijvoorbeeld ook voor mooie, groene daktuinen en muren. Groen voorziet in plekken voor rust en ontspanning en maakt Westland mooier. Groen draagt bovendien bij aan het tegengaan van wateroverlast en hittestress. Het is dus niet bedoeld als een beperking, maar juist als een verbreding.	Nee
	Het Nederlandse Natuurpact is in 2013 afgesloten, ook dit moet een van de leidraden worden van de omgevingsvisie. In de landelijke Nota Ruimte is als doelstelling opgenomen om bij uitleglocaties met nieuwbouw een richtgetal van 75 m2 groen per woning te realiseren. Bij deze indicator is ervoor gekozen om te kijken naar de hoeveelheid openbaar groen (parken, plantsoenen, bos, natuur en dagrecreatieve terreinen) dat binnen een afstand van 500 m van de woning is gelegen. De meeste Westlanders hebben dat niet tot hun	We hebben samen met de Raad gesproken over hoe we Westland kunnen vergroenen en wat daarbij haalbaar is. Westland blijft een tuinbouwgemeente, waarbij elke vierkante meter al bestemd is. We hebben laten berekenen wat haalbaar en betaalbaar is en zijn gekomen tot realistische extra vergroeningsdoelen. Die zijn helaas lager dan wat reclamant benoemt, maar meer is in het volle Westland niet of moeilijk haalbaar.	Nee

	beschikking. Opties zijn dat de gemeente, Provincie, burgers en bedrijven samen werken en grond aankopen voor meer natuur in Westland. Er wordt weliswaar een concreet m2 groen per woning genoemd wordt maar dit is geen verbetering ten opzichte van eerdere visies (en gemeentelijke gegevens) terwijl men juist hier mag verwachten dat er een duidelijke ambitie wordt benoemd en ook gerealiseerd. De in 7.2.3 genoemde 50 m² groen per woning in 2030 was in 2011 al overschreden, de visie klopt niet op dit punt. In ‘het rad’ komt natuur er bekaaid af, niet alleen in de huidige situatie maar ook na uitvoering van deze visie. Dat is voor een gemeente die aantrekkelijk en duurzaam wil zijn een bijzondere zaak, het sluit ook niet aan bij het belang van klimaat- en natuurherstel. Wij missen in deze visie van de gemeente ook de vele plannen van Natuur-Westland en partners welke met de gemeente en raad zijn gedeeld zoals: Duurzame ontwikkeling van gemeente Westland 2011, Het Sociaal ecologische moestuinplan 2015, Leefboswestland 2016, het groenmanifest 2017, Herstelplan groen en natuur 2018, Natuurinclusief bouwen 2019, Maaibeleid en biodiversiteit in Westland 2019; staan voor een gezonde leefomgeving, 2019, etc. Zie	De verbetering ten opzichte van eerdere visie zit erin dat we nu harde groen-normen hebben opgenomen. De Omgevingsvisie is een zelfbindend document voor de gemeente, waardoor we onze ambities ook om zullen moeten zetten in actie. In 7.2.3. staat ‘In nieuwbouwwijken geven we een norm mee van 50 m² verblijfsgroen per woning’. Dit is een nieuwe norm, die in 2011 nog niet bestond. In ‘het rad’ is te zien dat er in Westland zowel kansen als bedreigingen zijn op het gebied van natuur. Door te kiezen voor alternatief ‘Midden’ verbeteren we de kwaliteit van de omgeving met de zogenaamde groene/blauwe inrichting, zoals de aanleg van groene daken, beleefbaar groen en waterberging. We hebben in de Omgevingsvisie vooral aangegeven naar welke stip op de horizon we toe willen werken. Op het gebied van groen hebben we dit concreet gemaakt door harde normen te stellen. Hoe wij dat precies gaan realiseren, werken wij verder uit in het Omgevingsprogramma. Daarvoor kunnen de documenten van de natuur-partners als input dienen.	Nee Nee Nee Nee
--	--	---	---

ook: https://www.knnv.nl/afdelingDelfland/westland Reclamant mist in deze visie een vernieuwende blik op de toekomst. Als de visie niet voldoende de richting aangeeft en geen juist beeld schept, wordt het moeilijk die uitwerking te concretiseren. Westland moet radicaal kiezen voor een duurzame economie.	De visie op de economie staat als volgt verwoord: In 2040 is Westland economisch bijzonder sterk. Het Westlandse tuinbouwcluster draagt bij aan een innovatieve en duurzame voedselvoorziening, gezondheid en geluk. De tuinbouw is van grote waarde voor werelduitdagingen op het gebied van voedselveiligheid en –zekerheid, duurzaamheid, gezondheid en een groene leefomgeving.	Staat al in visie
Reclamant vindt dat deze visie er een moet zijn van betekenis geven, bakens verzetten, van een nieuwe route kiezen met de planeet als uitgangspunt; Planet, People, Profit, in die volgorde, hierbij kan de betekenis economie een goede richting zijn. De visie mist het “er voor elkaar zijn”. Ecologie is de basis van de economie en niet andersom! In de visie ligt de focus op winstmaximalisatie en economische groei, dat leidt tot nog meer marktdenken en geldwaarden. De mens- en natuurwaarden worden overheerst.	De missie in de Omgevingsvisie is: Westland is een gemeente waar het welzijn en de welvaart van onze inwoners voorop staan. We zorgen daarbij goed voor onze leefomgeving en duurzaamheid heeft een prominente plek. We werken samen met onze inwoners en ondernemers aan een optimale balans tussen de ecologische, economische en de sociale belangen binnen onze gemeente. De focus ligt op de optimale balans tussen people, planet en profit.	Nee
Reclamant vindt dat de visie primair gericht is op marktgedreven economische ontwikkelingen. Consumenten is in deze economie hoofdzaak, méér, zoals we het al heel lang doen. Een noodzakelijke koerswijziging is niet te ontdekken.	Idem als hierboven.	Nee
Reclamant vindt dat deze visie niet streeft naar echte en snelle verduurzaming,	Al deze onderwerpen komen in de visie aan de orde en worden uitgebreid beschreven.	Nee

	circulariteit, herstel van biodiversiteit, versterken van natuur- en landschappelijke waarden en waarde geven aan cultuurhistorische waarden.		
	Reclamant vindt dat door het volk ingebrachte punten vrijwel niet herkenbaar zijn in de visie. De visie moet primair een product zijn waar de bevolking bij betrokken is en blijft. Ook na vaststellen moet inspraak mogelijk blijven.	Er heeft een uitgebreid participatietraject plaats gevonden met diverse expertsessies, enquêtes, straatinterviews en bijeenkomsten in alle dorpen. Wij hebben veel complimenten gehad over het uitgebreide participatietraject en de mogelijkheden om mee te lezen en input te geven. Wij kunnen ons daarom niet vinden in deze zienswijze.	Nee
	Reclamant vindt dat de visie voor de kust de lijn moet volgen zoals die in de NOVI staat. De Westlandse natuurorganisaties, willen dat gemeente Westland als mede-ondertekenaar van het Kustpact zich aan die afspraken houdt.	De gemeente houdt zo veel mogelijk rekening met de uitgangspunten van de NOVI en de afspraken die in het Kustpact zijn vastgelegd. Niet duidelijk is op welke punten de gemeente volgens reclamant niet de lijn van de Novi volgt of zich niet aan de afspraken in het Kustpact houdt.	Nee
	Reclamant mist samenhangend kust-beleid, het breed gedragen resultaat (kustvisie) van het participatietraject in 2017 had daar wel toe kunnen leiden. In de visie moet een passage komen waarin staat dat langs Natura2000 gebied niet verder wordt gebouwd en dat ook aan de binnenduinranden extra groenbuffers komen. Mede hierdoor kan (oorzaak toenemende recreatie, verkeer en bouwen) worden voorkomen dat er extra emissies komen en de natuur verder achteruit gaat. Stel dus milieuzones in rond de duinen.	De opgestelde kustvisie betrof alleen de ontwikkelingen in het kustgebied en kende daardoor een ander detailniveau dan de Omgevingsvisie. Het instellen van milieuzones langs de duinen en het niet bouwen nabij Natura 2000 gebied is geen keuze van de gemeente. Uiteraard wordt bij ontwikkelingen in de omgeving van de duinen rekening gehouden met de belangen van het Natura 2000 gebied. Er wordt volop gewerkt aan een toekomstbestendige kust(lijn).	Nee
	In het kader van recreatie en toerisme moet in de visie duidelijk worden dat de huidige	De Omgevingsvisie is op dit punt duidelijk. Waar mogelijk wordt ruimte gemaakt voor groen en natuur,	Nee

	mogelijkheden onvoldoende zijn. Zelfs beschermde natuurgebieden worden nu overlopen. Zoals ook landelijk is uitgesproken moet naar het achterland meer natuur, groen en water komen waar ook recreatie plaats kan vinden. Bestaande natuurgebieden zoals de kust moeten worden ontlast. Het plan LeefbosWestland is een goede mogelijkheid om die extra natuur- en recreatiemogelijkheid te ontwikkelen en zo ook andere gebieden te ontlasten. Gezien de groeiende druk van bewoning in deze streek moet de visie hier duidelijkheid in scheppen. Particuliere tuinen omvatten ca. de helft van alle openbare ruimte in de gemeente, dus erg belangrijk. Ontsteden en ontgroenen hiervan draagt bij aan oplossen van genoemde problemen. Hier moet de visie scherp op inzetten. Het besluit van Rotterdam om een tegeltaxi in te stellen die burgers helpt tegels en zand gratis af te voeren zou hier ook heel nuttig zijn. Reclamant leest in de visie dat Westland een grote speler in de economie wil zijn, maar vergeet dat het al overvol is in Westland. Samenwerken met andere gemeenten, verdelen van plekken voor bedrijfstreinen en woningen bijvoorbeeld en optimaliseren van verkeersstromen zijn voorbeelden van veranderend beleid, helaas zegt deze visie daar niets over.	maar het is niet de bedoeling om op grote schaal glastuinbouwgebied om te vormen tot bos of ander natuurgebied. Wel is gezorgd dat kwetsbare natuur bij strand en duinen niet of hooguit beperkt toegankelijk is voor publiek. In de visie wordt aangegeven dat het extra groen vooral gerealiseerd wordt in de verbindingzones en in de wijken. We zeggen in de visie dat we het vergroenen van tuinen gaan stimuleren. Hoe we dat precies gaan doen, werken we uit in het Omgevingsprogramma. De opgaven op het gebied van wonen en bedrijventerreinen worden regionaal afgestemd. Dit wordt voor de duidelijkheid toegevoegd aan de tekst in de visie. . Daarnaast speelt de verkenning omtrent het gebied nabij Royal Flora Holland: een uitgelezen kans om ook als economische speler duurzaam te groeien.	Staat al in visie Ja
11	Reclamant wil de volgende aanpassingen:		Nee

	- Pagina 75, graag bij de derde bullet: De metrage van “Uitbreiding ABC Westland (12 netto en 17 ha bruto)” veranderen in “Uitbreiding ABC Westland (17 ha. netto en 21 ha. bruto)”;	- Het verzoek tot vergroting van de uitbreiding van ABC van 12 hectare naar 17 hectare kan niet meegenomen worden. De vastgelegde uitbreiding van 12 hectare uitgeefbaar terrein is onderbouwd in de `Raming bedrijventerreinen Westland en Hoek van Holland` van september 2018. Over dit tekort heeft besluitvorming plaatsgevonden en is afgestemd met de provincie Zuid-Holland. De provincie heeft de uitbreiding van 12 hectare vastgelegd op de `3 hectare kaart`. Voor de extra uitbreiding ontbreekt een vraagprognose en besluitvorming. Evaluatie van de behoefteraming vindt plaats in de periode 2025 – 2030. De extra uitbreiding met 5 hectare kan niet meegenomen worden in de Omgevingsvisie.	Nee
	- Pagina 75, graag direct onder de bullets: “Langs de Wennetjessloot houden we daar rekening met een recreatieve strook (groen en water) van 50 meter breed”; - Pagina 114, onder bedrijvigheid: “Langs de Wennetjessloot houden we daar rekening met een recreatieve strook (groen en water) van 50 meter breed”.	- In de visie staat: De ontwikkeling van ABC Westland combineren we met de realisatie van een gedeelte van de ecologische verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Langs de Wennetjessloot houden we daar rekening met een groenstrook van 50 meter breed. Deze groenstrook is bedoeld voor natuur en niet voor recreatie.	
12	Reclamant wil toevoegen aan paragraaf Fysieke veiligheid: “De Veiligheidsregio Haaglanden adviseert ons hierin, dus we zullen hen dan ook in een vroeg stadium bij deze nieuwe ontwikkelingen betrekken.”	Akkoord	Ja
13	Reclamant wil graag, voor de “gewone” burger een themapark Flora-land opzetten, in de Druiventuin, over de flora, in dit geval hoofdzakelijk bloemen en planten.	Deze zienswijze wordt beschouwd als een initiatief. Hiervoor verwijzen wij u door naar het gemeentelijke Omgevingsloket. Daar wordt bekeken hoe het initiatief	Nee

		het beste beoordeeld kan worden. Het zal worden getoetst aan het omgevingsplan.	
14	Reclamant staat een actief beleid op het gebied van erfgoed voor en wel in de volgende punten:		
	1. bestaande, benoemde rijks- en gemeentelijke monumenten, waaronder vestingwerken in de regio, dienen kwalitatief beoordeeld te worden en zo nodig opgeknapt te worden. Hierbij dient tevens aandacht gegeven te worden aan het monument in zijn omgeving.	Ad 1. De gemeente gaat de monumenten planmatig beoordelen. Als het nodig is, kunnen we de eigenaar van het pand verzoeken het monument op te knappen.	Gedeeltelijk
	2. een nieuwe inventarisatie van (jong) erfgoed en landschappen dient uitgevoerd te worden, met aandacht aan tuinbouw-gerelateerd erfgoed.	Ad. 2. Een inventarisatie van erfgoedobjecten van tussen 1850 en 1950 is in 2006 gedaan. Voor jong erfgoed (van na 1950) staat dit momenteel niet op de planning of in de plannen.	Nee
	3. meer aandacht dient besteed te worden aan historische dorpsgezichten die als gemeentelijk monument of beschermd dorpsgezicht kunnen worden aangemerkt. Met name is het van belang om geen verdichting en hoogbouw in dorpscentra door te voeren waardoor deze waarden worden aangetast.	Ad 3. Het opnemen van historische of beschermd dorpsgebied wordt niet in de omgevingsvisie vastgelegd. In 2012 zijn er in een aantal kernen "karakteristieke gebieden" opgenomen in de bestemmingsplannen. Deze gebieden genieten een meer beschermde status. Met het Omgevingsplan dat opgesteld is voor Poeldijk is dat als pilot al gebeurd. Dergelijke karakteristieke gebieden worden ook in nog op te stellen omgevingsplannen weer opgenomen. In de visie staat op pagina 43: 'Nieuw te bouwen woningen zullen we vooral realiseren in en aansluitend aan de bestaande woonkernen. Dat betekent verdichting en hoger bouwen en de druk op de rest van het gebied beperken omdat bouwgrond en bouwlocaties steeds schaarser worden. Het is belangrijk dat hoogte en diepte passen in de leefomgeving. Toevoeging: 'We	Gedeeltelijk

	Reclamant vindt dat er in de omgevingsvisie een verbinding moet worden gelegd met de landschapsstrategie die ontwikkeld wordt voor het Nationaal Park Hollandse Duinen wat op zijn beurt het erfgoed ook kan versterken.	houden daarbij o.a. rekening met bijzondere dorpsgezichten en karakteristieke gebieden en gaan vroegtijdig in gesprek met historische verenigingen over ontwikkelingen die een mogelijke erfgoedcomponent hebben'. Het Nationaal Park Hollandse Duinen wordt in de Omgevingsvisie benoemd, waarbij we aangeven dat natuurgebieden robuust, veerkrachtig, aaneengesloten en beleefbaar moeten worden. Deze Landschapsstrategie heeft geen juridische status en is zonder inbreng van de gemeente Westland opgesteld. Keuzes in die strategie worden daarom niet zonder meer overgenomen. Wel bekijken we wat we in de toekomst wellicht kunnen overnemen. Omdat de landschapsstrategie pas eind augustus 2020 is afgerond, zijn we echter nog niet zo ver.	Staat al in visie
15	Reclamant refereert aan minder geluidshinder en een schonere lucht, voor een gezonde samenleving.' Hij vraagt zich af waarom bij grotere bedrijventerreinen, zoals op Honderdland, waar ook veel woningen staan, de agrologistieke overslagbedrijven vaak met hun docks in de richting van de woningen staan. En waarom op Honderdland fase 1 koelmotoren niet verplicht op stroom hoeven worden aangesloten. Ook is het zijns inziens beter om kwalitatief groen, zoals gepland staat voor de woonwijken, ook meer toe te passen op bedrijventerreinen.	De omgevingsvisie is een beleidsdocument van een wat hoger abstractieniveau, waarin we beschrijven hoe de toekomst van Westland eruit moet zien. Gedetailleerde regels, zoals opgenomen in de planregels van een bestemmingsplan, zullen we hierin niet opnemen. Het is voor een omgevingsvisie een te hoog detailniveau om op expliciete gevallen in te gaan. Bedrijven moeten bij de uitwerking van de plannen en gedurende de bedrijfsvoering voldoen aan het vigerende bestemmingsplan en aan het actualiteitenbesluit. Indien een bedrijf hieraan niet voldoet, kunt u een handhavingsverzoek indienen. De bedrijventerreinen hebben aangegeven bij te willen dragen aan een groener Westland. Dit is daarom ook in de Omgevingsvisie opgenomen. Zo combineren we bijvoorbeeld de ontwikkeling van ABC Westland met de realisatie van een gedeelte van de ecologische	Nee Staat er al in

	Reclamant zou graag zien dat het 'maatwerkplan' dat in BP Honderdland fase 1 was vastgesteld voor de bewoners van de Verkadestraat voor 'minder geluidshinder en een schonere lucht en dus ook een betere en gezonde leefomgeving' d.m.v. een reparatie alsnog te herstellen/ toe te passen na de 'verdwijning' van het maatwerkplan in de actualisatie van het BP Honderdland fase 1 in 2016.	verbinding uit het Natuur Netwerk Nederland, die van Madestein tot aan de Zweth loopt. Het aanpassen van een bestemmingsplan wordt niet geregeld via de Omgevingsvisie. Bij het opstellen van het nieuwe Omgevingsplan kunt u daarop reageren.	Nee
16	Reclamant vraagt naar de planning van het Omgevingsprogramma of –plan. Reclamant zou graag zien of vooruitlopend op die uitwerking toch een aantal zaken kunnen worden opgepakt en daarnaast te monitoren of deze zaken ook echt worden meegenomen. Daarnaast wijst reclamant erop dat de pas verschenen Landschapsstrategie Nationaal Park Hollandse Duinen van invloed is op deze visie. - Voor Kwintsheul is hier het strategisch project van Zee tot Zweth opgenomen en van belang met ontwikkelingen langs de Holle en Lange Watering. De inpassing van de strook tussen Bovendijk en Lange Wateringkade met de veiling en veilinghaven erin. - Voor Wateringen is het strategisch project Hollands Buiten van belang, omdat hier ook de Hofboerderij met het Hofpark in valt.	Het Omgevingsprogramma en -plan worden in 2021 verder uitgewerkt. Het Nationaal Park Hollandse Duinen wordt in de Omgevingsvisie benoemd, waarbij we aangeven dat natuurgebieden robuust, veerkrachtig, aaneengesloten en beleefbaar moeten worden. Het project in Kwintsheul, van Zee tot Zweth, is opgenomen op de toekomstkaart (zie pag. 110 voor detailuitsnede). Voor zover mogelijk is dit project al gerealiseerd. Voor Wateringen is het Hofpark opgenomen op de toekomstkaart (en pag. 95 voor de detailuitsnede). Dit is ons niet bekend	Nee Staat al in visie Staat al in visie Nee Nee

	Voor andere kernen is dit ook van invloed. De ontwikkeling van de Hofboerderij en het Hofpark baart reclamant zorgen. Al vijf jaar wordt gesproken over een andere opzet van deze culturele locatie en het lijkt erop dat de huidige verenigingen niet echt gehoord worden. Door het tijdelijk huisvesten van twee klassen van de Pieter van der Plasschool (incl. speelruimte buiten) is de ruimte van de Hofboerderij en het Hofpark wederom verkleind voor de culturele verenigingen en de Wateringers. Scholen horen niet thuis in het Hofpark. Maak dat soort voorzieningen met groen in de nieuwe wijk. Verder merkt reclamant op dat wel gesproken wordt over vitale kernen, maar het probleem van de kleine kernen niet specifiek behandeld wordt. Voor Kwintsheul zijn de maatregelen maar benoemd voor de eerste jaren, maar deze visie loopt tot 2030 met een doorblik naar 2040.	De klassen zijn tijdelijk gehuisvest in de Hofboerderij omdat andere locaties nabij de school of in Wateringen niet beschikbaar zijn of waren. In de nieuwe wijk Wateringen Noord zal een nieuwe school komen, waarmee op termijn de school de Hofboerderij weer zal verlaten. Dit onderwerp is echter te specifiek om op te nemen in de Omgevingsvisie. Toevoeging gedaan aan de volgende tekst in de visie: In Westland zijn accommodaties en voorzieningen afgestemd per dorp. Dat betekent een dekkend pakket dat toekomstbestendig, bereikbaar, gevarieerd en van goede kwaliteit is. Zo blijven de dorpskernen elk op hun eigen niveau vitaal. Toevoeging: 'In 2016 is een Motie kleine kernen aangenomen door de gemeenteraad. Deze is inmiddels volop in uitvoering: zo worden er nieuwe woningen in Kwintsheul voorbereid (locaties Wittebrug en Driesprong), evenals in Heenweg'. Voor alle kernen werken we ook aan een overkoepelende detailhandelsvisie die recht doet aan de identiteit van de kern en op passend niveau de voorzieningen ook in de toekomst borgt.	Nee Ja
--	--	--	----------------------

17	Reclamant vraagt de gemeente stukken ook via het watertoetsportaal in te dienen.	We zullen stukken als bestemmingsplannen via het watertoetsportaal blijven indienen. We nemen dit echter niet specifiek op in de Omgevingsvisie.	Nee
	Reclamant geeft aan dat meer concreet benoemd moet worden op welke wijze bodemdaling tegengegaan kan worden.	In de visie zeggen we hierover: 'Westland anticipeert zo goed mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in de bodem, beoordeelt onttrekkingen van grondwater en gaswinning op het aspect bodemdaling en stelt randvoorwaarden aan nieuwe ontwikkelingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Met name in De Lier is dit een aandachtspunt. Zo benutten we de kansen voor ondergronds ruimtegebruik optimaal en voorkomen we schade door onbewust bodemgebruik. Dat vereist inzicht in het regionale bodem- en watersysteem en de ondergrondse situatie en omstandigheden (grondwaterpeil, bodemdaling, verontreinigingen, archeologie). We gaan boven- en ondergrond integraal benaderen bij beleidsontwikkeling, ruimtelijk planvorming en gebiedsontwikkelingen en doen dat in afstemming met het Hoogheemraadschap van Delfland'. Dit is wat ons betreft voldoende. Verdere uitwerking volgt in het Omgevingsprogramma.	Nee
	Reclamant is van mening dat aan het thema waterbeschermingsniveau niet voldoende aandacht is gegeven. Het is niet alleen van belang om het bestaande niveau te handhaven, maar het is ook van groot belang om het toekomstbestendig te maken. Het veranderende klimaat vraagt ook meer maatregelen op het gebied van waterbescherming.	In de visie op Klimaatbestendigheid zeggen we het volgende: 'Met burgers en bedrijven werkt de gemeente Westland samen om in 2040 op zoveel mogelijk plekken wateroverlast te voorkomen bij intensieve regenbuien. In 2040 komt in Westland slechts bij extreme regenval wateroverlast voor. Dat betekent droge voeten, meer zichtbaar water en levend water, ofwel een verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit. Er is voldoende ruimte voor het vasthouden van water: door technische innovaties is een evenwichtige situatie ontstaan tussen wateraanbod (door piekbuien) enerzijds en watervraag	Staat al in visie

Reclamant vraagt de term 'waterbeschermingsniveau' te wijzigen in 'beschermingsniveau tegen wateroverlast'.

De teksten over een robuust watersysteem gaan met name over vasthouden en het zoeken van de combinatie met groen. Reclamant kan zich daar goed in vinden. Echter is ook een goede waterstructuur van belang. Reclamant ziet graag een toevoeging zodat het alle belangen en onderdelen van een robuust watersysteem worden benoemd. Daarnaast is er een koppeling te maken tussen een robuust watersysteem en de ambitie om alle ontwikkelingen klimaatadaptief te maken.

De implementatie van COASTAR wordt nadrukkelijk onder het thema Beschikbaarheid van zoet water genoemd. Er wordt in deze passage met name een link gelegd met de drink- en gietwatervoorziening. De voordelen zijn echter groter dan dat, waarbij te denken is aan opslag van water in tijden van piekbuien en het gebruik van zoet water bij droogte. Reclamant vraagt dat hier nadrukkelijker naar voren te laten komen.

en -kwaliteit anderzijds. Met ingang van 2020 wordt bij elke nieuwe gebiedsontwikkeling (of het nu gaat om bedrijven, woningen of de openbare ruimte) gezorgd dat deze 'klimaatadaptief' is. Samen met inwoners, ondernemers en andere overheden werken we aan een 100% klimaatbestendige gemeente.

Akkoord

Ja

Toevoeging dat ook een goede waterstructuur van belang is, bij onderdeel robuust watersysteem. De koppeling tussen robuust watersysteem en klimaatadaptatie is al gemaakt in de tekst (zie 7.5.1. Klimaatbestendig, visie en 7.5.4. 'Uiteraard blijven we de normen voor klimaatadaptatie actualiseren aan de hand van de meest recente klimaatscenario's. Ruimtelijke plannen krijgen als kader mee om klimaatadaptief te ontwerpen en in te richten. Om wateroverlast te voorkomen, maken we nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingslocaties regenwaterbestendig en richten deze klimaatrobuust in.

Ja

Deze toevoeging zullen we maken.

Ja

	Bebouwing op het strand in de vorm van het toevoegen van horecapaviljoens wordt in het plan MER als kans benoemd. De kanttekening die hierbij gemaakt is, is dat natuurbelangen daarbij niet geschaad mogen worden. Reclamant merkt hierbij op dat nagenoeg de gehele strandstrook binnen de grenzen van de gemeente Westland binnen de beschermingszone van de primaire waterkering ligt en vraagt daarom ook goed te toetsen aan water(veiligheids)belangen.	Toevoeging gemaakt: Nieuwe bebouwing op het strand is slechts beperkt mogelijk, mits de natuurbelangen niet onevenredig geschaad worden en getoetst wordt aan water (veiligheids)belangen.	Ja
18	Met het oog op de Energietransitie kunnen er de komende jaren diverse netuitbreidingen/ wijzigingen plaatsvinden om de klimaatdoelstellingen te kunnen nakomen. Hiervoor is ruimte nodig. Wij gaan er vanuit dat de gemeente zich bewust is dat er als gevolg van de Regionale Energie Strategie (RES) mogelijke uitbreidingen of aanpassingen van de energie-infrastructuur nodig zijn en hiervoor ruimte wordt ingepast. Door hiermee rekening te houden in de omgevingsvisie en bij de uitwerking van een omgevingsplan, wordt een netuitbreiding niet onmogelijk gemaakt. Het bovenstaande brengt met zich mee dat TenneT u verzoekt om op een passende wijze rekening te houden met de aanwezigheid van de bestaande vitale infrastructuur in uw omgevingsvisie en eventuele doorwerking naar bestemmingsplannen, Inpassingsplannen c.q. omgevingsplan(nen). In uw omgevingsvisie wordt gesproken over het Warmte Systeem Westland. De gemeente	Daar zijn wij ons van bewust, getuige de volgende passage: 'Als gevolg van de energietransitie, gasloos bouwen en elektrisch rijden zal de vraag naar elektriciteit sterk toenemen en daarmee ook de behoefte aan transportleidingen en de bijbehorende infrastructuur'. Dit onderwerp zal inderdaad verder uitgewerkt worden in het Omgevingsprogramma en -plan.	Nee
	In uw omgevingsvisie wordt gesproken over het Warmte Systeem Westland. De gemeente	Indien nodig zal er tijdig contact worden opgenomen met Tennet. De rechten van bestaande Tennet	Nee

	neemt hierin de regie met het oog op de drukke ondergrond. Omdat TenneT in uw gebied ondergrondse verbindingen heeft liggen en in de toekomst, in het kader van de energietransitie, mogelijk netwerkuitbreidingen plaats dienen te vinden, verzoeken wij u ons tijdig te betrekken bij vooroverleggen betreffende het tracé van dit warmtesysteem. Mede omdat dit warmtesysteem van invloed kan zijn op kabelverbindingen.	leidingen zijn middels de AVOI (Algemene verordening ondergrondse infrastructuur) beschermd.	
	Bij het toestaan van kleinschalige windturbines op eigen erf dient er aan een minimale afstand van 2x nominaal toerental ten opzichte van een bovengrondse hoogspanningsverbinding te worden voldaan. Er zijn mbt kleinschalige windturbines ontwikkelingen gaande die wellicht tot een andere (kleinere) afstand kunnen leiden ten opzichte van 150kV verbindingen. Bij de verdere uitwerking naar een omgevingsplan willen we verzoeken om hiervoor aanvullende voorwaarden op te nemen met betrekking tot de afstand, zodat de veiligheid en leveringszekerheid van de hoogspanningsverbindingen geborgd blijft.	Dit is inderdaad van belang bij de nadere uitwerking in het Omgevingsplan.	Nee
	Voor het toestaan van zonnepanelen/ -parken is het van belang dat binnen de belemmerde strook aanvullende voorwaarden door TenneT worden gesteld en dat zonnepanelen niet bovenop een kabelbed van een ondergrondse verbindingen mogen worden geplaatst.	Ook dit hoort thuis in een Omgevingsplan	Nee
			Nee

	In uw omgevingsvisie wordt de ambitie uitgesproken voor een smart grid energie/elektriciteitsnet. Een dergelijke smart grid heeft gevolgen voor het regionale en landelijke elektriciteitsnetwerk. Dit kan mogelijk leiden tot noodzakelijke uitbreiding van het bestaande netwerk. Wij willen u dan ook verzoeken om hierover ruimschoots van te voren contact op te nemen met TenneT of de regionale netbeheerder, zodat getoetst kan worden of het net voldoende capaciteit heeft. Voor toekomstige uitbreiding van een regionaal bedrijventerreinen is een zoekgebied ten zuidoosten van Hoek van Holland aangewezen. Nabij dit gebied bevindt zich een bovengrondse 380.000 Volt hoogspanningsverbinding. Om de leveringszekerheid (en daarmee de veiligheid voor de omgeving) te kunnen borgen, willen we verzoeken om in dit toekomstige bedrijventerrein een uitsluiting te maken voor BRZO bedrijven. Als gevolg van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen kan namelijk brand of explosiegevaar aan de orde zijn. Dat kan de ongestoorde ligging of aanwezigheid van assets nadelig beïnvloeden. Denk hierbij bijv. aan de situatie dat als gevolg van brand moet worden geblust in de nabijheid van de lijn of station en op grond van het brandweerprotocol geen veilige situatie voor de brandweer kan worden gegarandeerd, tenzij de lijn of het station uit bedrijf wordt genomen (wat niet wenselijk is). Voor TenneT	Voor wat betreft het Smart Grid loopt één en ander via de regionale netbeheerder JUVA. Tussen JUVA en TenneT vindt wat dat betreft overleg plaats. Mocht uitbreiding van het elektranet aan de orde zijn dan geldt hetzelfde als voor de warmtenetten. Dat houdt in dat afstemming via de AVOI (Algemene verordening ondergrondse infrastructuur) verloopt. Het regionaal bedrijventerrein dat op de tekeningen is opgenomen is gelegen op het grondgebied van Rotterdam. De invulling ervan en de ruimtelijke randvoorwaarden worden door de gemeente Rotterdam opgesteld en vastgesteld. Vanuit Westlands perspectief is de locatie uitstekend geschikt voor agrologistieke bedrijven die zich richten op de Engelse markt voor groenten, fruit en sierteeltproducten. Wij delen uw mening dat de locatie niet geschikt lijkt voor BRZO-bedrijven. Gemeente Westland is geen bevoegd gezag op dit (toekomstige) bedrijventerrein.	Nee
--	--	---	------------

	geldt dat vooral BRZO-bedrijven met explosiegevoelige stoffen en/of brandbare materialen in de directe omgeving van invloed kunnen zijn op de leveringszekerheid en daardoor op de omgeving. Grootschalig falen van het landelijk hoogspanningsnet kan leiden tot maatschappelijke ontwrichting. Aan het voorkomen daarvan draagt een goede publiekrechtelijke bescherming bij. Bij deze het verzoek om ontwikkelingen die de betrouwbaarheid en veiligheid van het functioneren kunnen schaden, vooraf af te stemmen en pas toe te staan na een positief verkregen schriftelijk advies van TenneT. Als laatste wil ik verzoeken om TenneT tijdig te betrekken bij de ontwikkelingen/ uitwerkingen van het Omgevingsplan. We willen graag hierbij als vooroverlegpartner betrokken worden en met de gemeente hierover afstemming hebben en vernemen graag uw reactie of dit mogelijk is.	Wij onderschrijven de cruciale rol van energie voor het functioneren van onze samenleving. Daarom zal TenneT vroegtijdig om advies gevraagd worden bij ontwikkelingen nabij het hoogspanningsnet. Het omschrijven hiervan past niet in de Omgevingsvisie, maar we zullen in het Omgevingsplan aangeven dat een schriftelijk advies van TenneT overlegd moet worden indien een ontwikkeling nabij het hoogspanningsnet plaatsvindt. Het is zeker mogelijk om TenneT te betrekken bij de opstelling / uitwerkingen van het Omgevingsplan.	Nee Nee
19	Er wordt gesteld in 7.14 dat er verdicht en hoger gebouwd zal moeten worden. Maar ook dat het is belangrijk dat hoogte en diepte passen in de leefomgeving. Hier maak ik mij wel zorgen over. Wanneer ik kijk naar 's-Gravenzande wordt nu een flat gebouwd in de sand-ambachstraat. Voorkant is 3 hoog; achterkant is 6! hoog. Als dit de norm wordt voor de leefomgeving (omdat er nu hiermee al 1 flat staat). Dan gaat dit grote impact hebben voor de omliggende woningen (denk	We willen het buitengebied voornamelijk voor de tuinbouw in gebruik houden en daarnaast de leefbaarheid in de kernen behouden (water, groen en open ruimte, voorzieningen). Ook zien we een en groeiende vraag naar betaalbare appartementen. Er kan dus om allerlei redenen niet ontkomen worden aan hoger bouwen. Het is noodzakelijk dat dit wel met respect voor de omgeving gebeurt en met zo min mogelijk impact op de omgeving, zoals schaduw hinder of parkeerdruk. Er wordt nu geen norm voor hoger bouwen genoemd, omdat elke plek anders is. Zoals	Nee

	aan zonbeperking; parkeerdruk etc). Wanneer ik kijk naar de Secretaris in Naaldwijk of de combinatie winkelflat in Willem III straat in 's-Gravenzande vind ik de hoogte nog steeds niet wenselijk maar wel beter passen/minder impact hebben op de leefomgeving. Lees omdat deze ook midden in een winkelcentrum staat en niet rond woningen. Ik zou graag zien dat dit hoogte / diepte passen in de leefomgeving iets meer toegelicht wordt, ook in relatie tot grondgebonden woningen en leefgenot zodat toekomstige interpretatie verschillen voorkomen worden.	reclamant aangeeft wordt deze in de Sand-Ambachtstraat in 's-Gravenzande anders beleefd dan aan de Willem III straat. Er zal in de toekomst vaker hoger gebouwd worden, ook in de nabijheid van bestaande bebouwing of woningen. Passendheid is afhankelijk van de omgeving en het karakter van het dorp en kan voer voor discussie zijn. Het is aan de gemeente om de belangen van de toekomstige bewoners en van bestaande bewoners af te wegen.	Nee
20	In de omgevingsvisie staat ten aanzien van geluid (pag. 31): "Binnen de gemeente zullen we op bepaalde plekken meer ruimte willen bieden aan bedrijvigheid, terwijl op andere locaties de kwaliteit van de leefomgeving zwaarder weegt." Binnen glastuinbouwgebieden staat bedrijvigheid centraal. Ondernemers of andere bewoners zijn bewust in een dergelijk gebied gaan wonen en zijn zich bewust van de voor- en nadelen. Uiteraard is het zaak overlast door tuinbouwbedrijven (in overleg met bewoners en omwonenden) zo veel mogelijk te voorkomen, maar een ongestoorde bedrijfsvoering staat centraal en dient bij afwegingen het uitgangpunt te zijn. Ten aanzien van geur is in de omgevingsvisie opgenomen dat geurhinder in de woonomgeving zoveel mogelijk beperkt moet	De gemeente Westland zal de lokale afwegingsruimte nader uitwerken in het Omgevingsprogramma en -plan. Bij initiatieven waarbij geurhinder kan worden verwacht, worden al in het voortraject maatregelen gevraagd waarmee geurhinder zoveel als mogelijk	Nee Nee

	worden. Indien nodig moeten technische maatregelen worden genomen voor verdergaande beperking van geuremissie. U refereert aan het provinciale geurbeleid dat stelt dat ernstige geurhinder nooit is toegestaan. Wij onderschrijven dat het voorkomen van geurhinder belangrijk is. Het hanteren van dergelijke absolute normen werkt echter niet. Door het hanteren van strakke normen wordt de landelijke lijn van het stimuleren van een meer integrale afweging moeilijk te realiseren. Initiatieven die bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting, klimaatadaptatie, duurzaamheid, sociale cohesie of werkgelegenheid hoog scoren, maar op andere terreinen lager (zoals geur), worden dan zonder meer de kop ingedrukt. Wij pleiten voor een meer op verbetering gerichte benadering. Zo zou bijvoorbeeld gevraagd kunnen worden naar een plan om geuremissie zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Daarbij dient ook rekening te worden gehouden met wat redelijkerwijs aan investeringen van een ondernemer gevraagd kan worden. Het is van belang dat een integrale afweging wordt gemaakt en dat er ruimte wordt gegeven aan goede initiatieven vanuit inwoners en ondernemers. De gemeente Westland wil lichtuitstoot voor mens en natuur acceptabel houden. Wij hebben daarvoor begrip en de sector en ondernemers daarbinnen investeren in technische voorzieningen en onderzoek om de lichtuitstoot te beperken. Hoewel er qua	wordt voorkomen danwel beperkt. In eerste instantie is ruimtelijke spreiding middels het omgevingsplan een goed instrument om kans op overlast te beperken. Daarbij hanteren wij het uitgangspunt dat een onderneming haar activiteiten uitoefent met inachtneming van de beste beschikbare technieken. (BBT: de meest doeltreffende methode die technisch en economisch haalbaar is om emissie en nadere nadelige gevolgen voor het milieu van een bedrijf te voorkomen). Wat BBT voor een bepaalde activiteit inhoudt, staat in het Besluit activiteiten leefomgeving (nu nog Activiteitenbesluit milieubeheer en Activiteitenregeling milieubeheer). Bovenop het Bal beschrijven diverse (landelijke en Europese) regels de maatregelen voor specifieke branches en activiteiten. In zoverre is de zienswijze in lijn met de praktijk zoals deze reeds lang bestaat en ongewijzigd wordt voortgezet. Om overlast vast te kunnen stellen bieden deze regelingen geen houvast en is een getalsmatige kwantificering noodzakelijk. Daarbij sluiten wij aan bij de provinciale regelgeving, die voldoende bandbreedte biedt voor een lokale afweging. Het geurbeleid van de provincie Zuid-Holland (2019) biedt een afwegingskader tussen hinder en ernstige hinder en meer en minder geurgevoelige objecten. Wij denken dat maatwerk, zoals dit door Glastuinbouw Nederland wordt gevraagd, binnen dit afwegingskader mogelijk is. We geven aan in de visie: 'Er zijn standaardregels die onder alle omstandigheden gelden, maar het Activiteitenbesluit biedt ook mogelijkheden voor maatwerk om hiervan af te wijken. Met name de rozenteelt heeft behoefte aan maatwerk: met de standaardregels is de teelt van kwaliteitsrozen niet	Staat al in visie
--	--	--	--------------------------

techniek positieve ontwikkelingen zijn (zoals LED) en er actief onderzoek plaatsvindt op dit thema, dringen wij er op aan om in specifieke gevallen maatwerk te blijven verlenen tot het moment dat die noodzaak wegvalt. Daarbij blijven wij onze ondernemers wijzen op hun verantwoordelijkheid en bestaande regelgeving. Wij vragen u met ons in gesprek te blijven op dit thema.

Op diverse plaatsen in de omgevingsvisie wordt stil gestaan bij de belangrijke bijdrage die arbeidsmigranten leveren aan de economie. De huisvesting voor deze groep medewerkers vormt een groot knelpunt. Het is van groot belang dat projecten voor het huisvesten van internationale medewerkers op tuinbouwgronden daadwerkelijk worden gerealiseerd. Wij dringen er op aan dat de gemeente zorgt voor een spoedige afwikkeling van (vergunnings)aanvragen in het belang van deze medewerkers en de sector. Zowel in gemeente Westland (paraplubestemmingsplan wonen) als in omringende gemeenten wordt kamerverhuur en woningsplitsing verder aan banden gelegd. Men dringt er op aan dat Westland haar eigen medewerkers huisvest. Deze zaken vergroten de urgentie om deze groep (mits zij werkzaam zijn in de primaire produktie en locaties herstructurering niet in de weg staan) daadwerkelijk op glastuinbouwgronden en op korte afstand van de glastuinbouwbedrijven waar zij actief zijn te huisvesten.

mogelijk'. Daarmee geven we aan dat we in specifieke gevallen maatwerk verlenen als die noodzaak aanwezig is. Uiteraard verlangen we ook van rozenkwekers om op dit onderwerp te innoveren en te investeren, zodat uiteindelijk ook zonder maatwerk aan de wettelijke regels kan worden voldaan.

De geactualiseerde woonvisie 2020 – 2030 is op 8 juli 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. Daarin is de opgave voor realisatie van huisvestingsoplossingen voor arbeidsmigranten uitvoering beschreven. De gemeente heeft daarbij een meer actieve rol geformuleerd dan sinds 2018 het geval was. In de zomer is er een locatie op Elsenbosch opgeleverd, wat een belangrijke aanvulling is op het huisvestingsaanbod voor arbeidsmigranten. Er wordt verkend op welke plekken er vergelijkbare initiatieven kunnen worden gerealiseerd. In samenwerking met de provincie wordt er dit jaar bekeken onder welke voorwaarden huisvesting van arbeidsmigranten op de tuinbouwpercelen mogelijk kan zijn.

Nee

	Wij onderschrijven het belang om voldoende kritische massa aan productiekassen te behouden, zodat Westland een innovatieve glastuinbouwgemeente blijft. Een beperkt aantal gewassen zal in de toekomst meerlaags worden geteeld en de produktie per m2 kan worden verhoogd door bijvoorbeeld LED technologie. We zien echter ook dat gewassen die voorheen buiten werden geteeld (zoals zacht fruit) nu in kassen worden geteeld. Ook worden produkten inmiddels geteeld voor de inhoudstoffen (denk aan Aloë vera). Deze ontwikkelingen zullen per saldo leiden tot een stijging van de vraag naar areaal voor glastuinbouw. Hoewel wij begrip hebben voor de 'ruimtedruk' in Westland, dringen wij er bij u op aan zeer terughoudend te zijn bij het opgeven van voor glastuinbouw bestemd areaal voor 'groenblauw' of andere activiteiten. In het kader van behoud van voor glastuinbouw bestemd areaal is ook hetgeen u op pagina 71 stelt in het kader van innovatie relevant: "Verbreiding van activiteiten in het glastuinbouwcluster is [...] mogelijk, zolang de nadruk blijft liggen op primaire teelt. Voor verdergaande (neven)activiteiten, die niet gerelateerd zijn aan het glastuinbouwcluster, zullen we het nee-tenzij-principe hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn." Gebieden met glastuinbouwbestemming moeten voorbehouden blijven voor primaire productiebedrijven. Uw formulering lijkt	Hiervoor hebben wij begrip, daarom staat ook in de visie: 'Het blijft van belang om voldoende kritische massa aan duurzaam bestemd glas ofwel productie-areaal te behouden zodat Westland een innovatieve glastuinbouwgemeente blijft'. Dit wordt verder uitgewerkt en opgenomen in het Omgevingsprogramma. We hebben geen aanpassing gedaan in de tekst omdat wij van mening zijn dat er net iets meer ruimte moet zijn voor verbreding van activiteiten in het glastuinbouwgebied, maar uiteraard alleen als daar zwaarwegende argumenten voor zijn.	Nee Nee
--	---	--	-----------------------

mogelijkheden te bieden voor het toelaten van activiteiten die thuis horen op een handels- of industrieterrein. “Zolang de nadruk blijft liggen op primaire teelt” is wat ons betreft een veel te ruim en abstract criterium. Deze zin dient verwijderd te worden. Er bevinden zich nu al veel niet-glastuinbouwfuncties in het buitengebied en het beleid moet zijn om die functies uit te plaatsen, niet om nieuwe tot stand te brengen. Dit doet afbreuk aan het voor de primaire produktie beschikbare areaal en kan daarnaast toekomstige herstructurering in de weg staan. Wij gaan graag met u in gesprek over welke verbreding vanuit de glastuinbouwondernemers gewenst is om vervolgens te komen een concrete formulering van activiteiten die passend zijn binnen een glastuinbouwgebied. Wij wijzen er nogmaals op daarin zeer terughoudend te zijn.

Op pagina 78 stelt u dat vanwege de internationale concurrentie tuinbouwbedrijven zich moeten onderscheiden in kwaliteit en niches in plaats van bulkproductie en prijs. De kracht van Westland ligt in die diversiteit van teelt, type en schaalgrootte van bedrijven. Dat de echte grootschalige groenteproducenten hun heil deels buiten Westland zoeken is al langere tijd een gegeven, maar het is van belang dat Westland ook de produktie van standaard of ‘bulkprodukten’ behoudt, zowel in sierteelt als groenten. De primaire produktie, maar de gehele keten, verliest haar kracht als het

De tekst is als volgt aangepast: De verdere mondialisering zal in de komende jaren tot meer concurrentie leiden. Tuinbouwbedrijven moeten zich onderscheiden in kwaliteit en niches. De diversiteit van teelten en bedrijven maakt de glastuinbouw in Westland sterk en weerbaar. Innovatie is daarbij onmisbaar.

Ja

	accent te veel verschuift naar niches en toegevoegde waarde. Het is niet of/of, maar en/en. U wilt de gemeente aansluiten op snelle en hoogwaardige OV verbindingen en het spoor. In dat kader voert u een verkenning uit naar lightrail. Ook wij hechten aan beter OV binnen het Westland, en van en naar onze gemeente. Een lightrail verbinding vinden wij in dat kader een belangrijke en positieve toevoeging. Deze mag echter niet leiden tot extra verstedelijking door additionele woningbouw. Wij gaan ervan uit dat u, ook bij een lightrail verbinding, vast houdt aan de 'midden' strategie. U geeft aan terughoudend te zijn met zonnevelden in de open ruimte en bij voorkeur daken te gebruiken voor het opwekken van zonne-energie. Mede ook vanwege de enorme potentie die er op daken nog is, is Glastuinbouw Nederland tegen het gebruik van glastuinbouwgronden voor de aanleg van zonneweides. Uitsluitend op restpercelen die niet goed bruikbaar zijn voor glastuinbouw is dit een optie. Overigens dient in alle gevallen de bestemming van de gronden, na afloop van de periode dat het zonneweide bestaat, terug te keren naar agrarisch-glastuinbouw. De gemeente wil met het waterschap de waterkwaliteit verbeteren, onder andere door het aanleggen van natte ecologische zones (natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen	De gemeente kiest in de Omgevingsvisie voor scenario 'Midden'. Daarmee kiezen we voor beheersbare groei, want de groei van het aantal inwoners moet in balans blijven met bijvoorbeeld de mogelijkheden voor mobiliteit en ruimte voor de glastuinbouw en de leefomgeving. Mocht er toch ruimte komen voor extra ontwikkelingen, dan moet dat dus binnen deze randvoorwaarden gebeuren. Dit onderschrijven wij, getuige de volgende tekst in de visie: 'Omdat onbebouwde ruimte een schaars en waardevol goed is, zijn we terughoudend met zonnevelden in die open ruimte'. Uiteraard zullen we daar geen goed bruikbare percelen voor inzetten. Dit soort onderzoeken wordt al jaren gedaan, ook in overleg en samenwerking met Glastuinbouw Nederland.	Nee Nee Nee
--	---	---	----------------------------------

en waterplanten-zones). De glastuinbouw werkt zelf hard aan het verbeteren van de waterkwaliteit, o.a. door gesloten te telen en waar nog reststromen zijn, die te zuiveren van gewasbeschermingsmiddelen. Wij zijn van mening dat de interactie tussen de biologie buiten en in de kas onderzocht moet worden, voordat dergelijke zones aangelegd worden. Daar waar geen negatief effect of schade ontstaat voor de glastuinbouw kan dit een middel om de waterkwaliteit en biodiversiteit te verhogen, maar wel daar waar het kan. Wij blijven graag in gesprek om de mogelijkheden in specifieke gebieden, of aan de randen daarvan, te onderzoeken.

Pagina 59 vermeldt dat het rioolwatersysteem moet meegroeien om de pieken in de watertoevoer voldoende op te vangen. Wij vinden dit een verkeerd uitgangspunt. Het afvoeren van hemelwater via de riolering levert onnodig zuiveringskosten op. Schoon hemelwater moet waar mogelijk afgekoppeld worden van de riolering en in het gebied worden gebufferd om de ondergrond te verzoeten. Dit is wel opgenomen op pagina 61, maar dan wordt nog steeds gesteld dat rioolwater ongezuiverd op oppervlaktewater kan komen. Dat zou wat ons betreft niet thuishoren in deze visie. Ongezuiverd rioolwater zou niet in het oppervlaktewater moeten kunnen komen. De huidige verwoording is een gemiste kans om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren.

We zijn het eens dat dit een onwenselijke situatie is. Helaas is het bij extreme neerslag nog niet altijd te voorkomen dat rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt. We hebben een tekstaanpassing gemaakt: 'Om negatieve gevolgen voor de waterkwaliteit en wateroverlast te voorkomen, koppelen we hemelwater zoveel mogelijk af'.

Ja

	Op pagina 62: "Om de komen tot een circulaire waterketen in 2050 wordt onderzocht of het mogelijk is om effluent uit de afvalwaterzuiveringen om te zetten in gietwater voor de glastuinbouw. Dit gaat ook negatieve effecten van droogte tegen. Net als het creëren van gietwaterbergingen. Dit vraagt inspanningen van de tuinbouw om meer circulair te worden, minder grondwater te onttrekken en water te bergen." Deze maatregelen kunnen een bijdrage leveren aan de gietwatervoorziening in tijden van droogte, maar zullen niet volstaan. Het rendement van ondergrondse opslag van water is beperkt en omgekeerde osmose blijft nodig om het zoete geïnfiltreerde water terug te winnen. Wij wijzen u op de beperkingen van genoemde oplossingen en benadrukken dat niet kan worden volstaan met genoemde maatregelen. Bovendien legt opslag bovengronds een aanzienlijk beslag op kostbare en schaarse tuinbouwgrond.	Er wordt nergens beweerd dat de maatregelen volstaan. Dus geen aanpassing van de visie. De glastuinbouw is een innovatieve branche en (giet)wateropslag hoeft met bijvoorbeeld dubbel ruimtegebruik geen (extra) beslag op de schaarse tuinbouwgrond te leggen.	Nee
	Er wordt op pagina 72 gesteld dat COASTAR middels ondergrondse waterberging gaat voorzien in een overbrugging tussen watervraag- en aanbod. Ons inziens wordt hier een te positief beeld geschetst van de mogelijkheden van COASTAR. Om echte 'zoetwaterbellen' te maken is heel veel aanvoer nodig en die is er niet van nature. Een meer terughoudende formulering lijkt ons verstandig, zodat geen valse verwachtingen worden geschetst.	Wij zijn van mening dat de wateraanvoer voldoende is, maar maken wel een aanpassing in de tekst. In plaats van 'COASTAR gaat voorzien in een overbrugging van watervraag en -aanbod' zullen wij in de tekst opnemen: 'COASTAR kan voorzien in een overbrugging ...'.	Gedeeltelijk
			Ja

	Ook het stellen dat waterkringloopsluiting ertoe leidt dat de sector zelfvoorzienend wordt, gaat te ver en wekt onjuiste en niet realistische verwachtingen. Als bedrijven hun waterkringloop sluiten, betekent dat niet dat zij zelfvoorzienend worden. Dit dient anders te worden geformuleerd. Inzake mobiliteit wordt aangegeven dat aan- en afvoer van producten geconcentreerd zou kunnen worden in zogenaamde hubs aan de rand van de gemeente. Het vervoer vanuit deze hubs kan vervolgens door kleinere voertuigen en/of zelfrijdende voertuigen worden afgewikkeld. Voor productiebedrijven zien wij dat op deze termijn nog niet als optie. Goede bereikbaarheid van, maar ook in, de glastuinbouwgebieden is en blijft van groot belang voor de concurrentiekracht van het Westland als vestigingsgebied. Dat geldt niet alleen voor aan-en afvoer van producten, maar ook voor aan- en afvoer van personeel en bezoekers. Op pag. 83 wordt aangegeven dat dorpen via snelle en verkeersveilige fietspaden en voetpaden worden verbonden. Wij pleiten ervoor ook glastuinbouwgebieden daarin mee te nemen.	Formulering aangepast: 'Westland streeft naar een robuuste en duurzame zoetwatervoorziening. De tuinbouwsector werkt dan ook hard aan waterkringloopsluiting'. De ontwikkeling van dergelijke hubs wordt als een 'mogelijke toekomstige ontwikkeling' beschreven en dus niet als een ontwikkeling op de korte termijn. Dat is een goede toevoeging, die wij zullen overnemen in de visie.	Nee Ja
21	Wat mij zorgen baart is de groei van het aantal inwoners. Tegelijk wordt gesteld dat de verhoging van de leefbaarheid het centrale thema is in deze visie. Het is mijns inziens onontkoombaar dat hier conflicterende situaties gaan ontstaan.	We begrijpen deze zorg en zijn in de visie op zoek gegaan naar mogelijkheden om deze twee thema's toch met elkaar te verenigen. Dit zijn bijvoorbeeld groeninclusief bouwen en het behouden van groene gebieden buiten de kernen.	Nee

Reclamant gaat in op de behoefte van 55/60-plussers. Hij ziet hier onvoldoende aandacht voor. Veel mensen in deze doelgroep zoeken naar een toekomstbestendige woning. Ze zijn opgegroeid in Westland, hebben er hun sociale contacten en willen hier blijven wonen. Deze mensen zijn over het algemeen nog zeer vitaal en energiek maar willen anticiperen op de toekomst. Het is voor mij onverteerbaar dat deze doelgroep bijna standaard wordt “weggezet” in appartementen. Appartementen die vaak zijn voorzien van een kleine buitenruimte en daarmee helemaal niet aansluiten bij hun wensen. En in de enkele gevallen dat er wel sprake is van een grotere buitenruimte is er sprake van een absurde prijs waardoor men het niet meer kan (of wil) betalen. Op deze manier blijft deze doelgroep (noodgedwongen) in huizen wonen die nu of in de nabije toekomst helemaal niet meer aan hun wensen voldoen. Bijkomend nadeel is dat hun woningen niet beschikbaar komen voor gezinnen en dus ook de doorstroming blokkeert. Wat wil deze doelgroep om invulling te geven aan hun wensen? Zij willen een comfortabele en duurzame gelijkvloerse woning met een fatsoenlijke buitenruimte maar niet met de last van het onderhoud van een grote tuin. Ik ben ervan overtuigd dat de bouw van dergelijke woningen in een grote behoefte voorziet. Zeker in een concept waarin de nodige flexibiliteit in de bouw en meedenken van de doelgroep mogelijk is. In dit concept kan bovendien met een zekere

We delen het gevoel van de reclamant niet over onvoldoende aandacht. We onderkennen dat er in Westland relatief veel huishoudens zijn met een leeftijd tussen 45 en 65 jaar. We zien dat de groei zich onder alle typen huishoudens voor doet, met het aantal oudere huishoudens, alleenstaand of samenwonend, voorop. Deze oudere huishoudens richten zich vooral op woningen die gemakkelijk toegankelijk zijn en waarbij voorzien wordt in sociale omgeving, dienstverlening en eventueel zorg. Daarom zien we een grote uitbreidingsbehoefte aan geclusterde ouderenwoningen, nultredenwoningen, waarbij de basisvoorzieningen gelijkvloers zijn, en aangepaste woningen in Westland. Voor een deel kunnen we bestaande woningen aanpassen om hieraan tegemoet te komen. Daarnaast is nieuwbouw mogelijk om de opgave van geschikte woningen te realiseren (pag. 41). Om met het woningbouwprogramma beter aan te sluiten bij de behoefte van onze inwoners, passen we het huidige programma tot 2030, waar mogelijk, aan. Bij deze opgave letten we op voldoende differentiatie en levensloopbestendig (ver)bouwen. Er is door de vergrijzing een toenemende behoefte aan goede en veilige huisvesting van ouderen (uitbreidingsbehoefte van bijna 2500 woningen tot 2040). Voor senioren onderzoeken we vooral hoe we de huidige woningvoorraad kunnen aanpassen aan hun wensen (pag. 43). Een knarrenhof is een voorbeeld van een ‘geclusterde’ ouderenwoning waarvan er vaker initiatieven bij ons binnenkomen.

Nee

clustering van woningen (denk aan het concept “Knarrenhof”) heel veel worden bereikt daar waar het gaat om zelfvoorzienende oplossingen, onderlinge hulp, sociale controle etc.

Veel inwoners van Westland zijn trots op de glastuinbouw. Rijdend door Westland valt mij echter op dat de verschillen tussen “gewone” inwoners en tuinders in Westland exorbitant is. Daar waar tuinders in zogenaamde bedrijfswoningen, in werkelijkheid veelal riante villa’s op grote percelen grond, resideren wonen de gewone burgers in massawijken dicht opeen gepakt. Bij het inzien van de WOZ waardes van de tuinderswoningen is de confrontatie nog pijnlijker. Kapitale landgoederen, met bestemming agrarisch, blijken te worden gewaardeerd op de WOZ waardes van gemiddelde of wat duurdere nieuwbouwwoningen. Waarom wordt dit onderscheid, dat niet meer past in de huidige tijd, nog in stand gehouden? Waarom wordt een beroep als tuinder, al decennialang, tot een status aparte verheven? En dan heb ik het nog maar niet over de onterechte bewoning van veel agrarische woningen! Denk aan niet-tuinders of ex-tuinders die soms al velen jaren niet eens meer een tuinbouwbedrijf in bezit hebben. Mijns inziens is hier sprake van een ernstige rechtsongelijkheid tussen inwoners van Westland en is het dan ook onontkoombaar dat deze verschillen worden opgeheven.

Deze situatie is historisch zo gegroeid. Veel woningen bij tuindersbedrijven zijn inderdaad bedrijfswoningen. Er geldt inmiddels al jaren een ‘saldo nul benadering’: er mogen geen nieuwe tuinbouw-woonbestemmingen meer toegevoegd worden om dit niet verder toe te laten nemen. Waar tuinderswoningen bewoond worden door mensen die daar niet zouden mogen wonen, proberen we dat te stoppen, met name als dat nieuwe ontwikkelingen in de weg ligt. In de weg liggende woningen proberen we dan te verplaatsen naar de randen van de dorpen.

Nee

Vanwege de beperkt beschikbare ruimte en om de ambities op het gebied van klimaat, leefbaarheid en veiligheid waar te maken, zoals ik in de Omgevingsvisie, moet er hoger gebouwd worden. Ik kan mij niet voorstellen dat dit niet geldt voor tuinders. In het glastuinbouwgebied staan nog circa 1200 bedrijfswoningen die moeten worden verplaatst om modernisering van de glastuinbouw mogelijk te maken. Worden de bewoners van deze huizen ook verplaatst naar de beoogde hoogbouw? Of worden zij wel, en dus weer, bevoorrecht met 1200 nieuwe laagbouwoningen op bijbehorende grote en goedkope kavels?

Voor andere (niet agrarische) bedrijven is zelfs een bijbehorende bedrijfswoning verboden. In het kader van beter ruimtegebruik en schaarste aan bedrijvenlocaties stel ik voor op bedrijventerreinen meer woningen boven de bedrijven te bouwen. Overigens is het ook denkbaar om boven bedrijven zelfs woningen te bouwen voor starters en wellicht andere doelgroepen. Dit moet in elk geval ook betaalbaarder woningen kunnen opleveren. Waarom wordt dit niet overwogen?

In algemene zin zie ik ook mogelijkheden voor dubbel ruimtegebruik van openliggende gronden met bijvoorbeeld (grote) waterbassins. Het is denkbaar om hier gebruik te maken van drijvende woningen, woonboten of bouwen boven waterbassins. Dit komt ook de diversiteit ten goede.

Het is onze bedoeling om deze bedrijfswoningen uit te plaatsen naar uitplaatslocaties in of nabij de kernen. Wij onderzoeken naast de economische functies o.a. de mogelijkheden naar andere woonvormen op dergelijke locaties, waaronder in het gebiedsproces Broekpolder.

De gemeentelijke beleidslijn is geen woningen op bedrijventerreinen te bouwen, omdat de bedrijfsvoering (milieutechnisch) invloed heeft op het woongenot, of de woning ervoor zorgt dat het bedrijf niet zijn bedrijfsvoering kan uitvoeren. Dubbel ruimtegebruik is alleen mogelijk en nuttig als dat geen overlast of knelpunten oplevert.

In de visie geven we aan dat dubbel ruimtegebruik inderdaad een belangrijk deel van de oplossing kan zijn bij het realiseren van alle ambities met een ruimtebeslag.

Nee

Nee

Staat al in visie

	Jaren geleden was er een geweldig en ambitieus plan voor de “bouw” van drijvende woningen tussen Naaldwijk en 's-Gravenzande. Ik zou een dergelijk plan in het kader van dubbel ruimtegebruik toejuichen. Er ontstaat meer diversiteit in woningen, er is een waterberging, natuur en wonen worden gecombineerd en water geeft bovendien mensen in het algemeen een gevoel van vrijheid. Hoe kan het nog mooier worden ?!	Momenteel is ons niet bekend dat dit soort initiatieven ontwikkeld gaat worden.	Nee
22	Reclamant mist het vitale belang van de Bartholomeuskerk in het centrum van Poeldijk en de prominente plek die het kan innemen in de visie op Poeldijk. Hij pleit dan ook voor een tekstaanpassing: “Er wordt naar gestreefd om de ontmoeting meer in en nabij de Voorstraat te concentreren. Dit moet een combinatie van maatschappelijke functies zoals zorg en bibliotheek en de economische functies winkels zijn. Het gemis van winkels, maar vooral de behoefte aan een ontmoetingsplek wordt vaak genoemd. Er is veel draagvlak voor het behoud van de historische panden. De in 1926 gebouwde Bartholomeuskerk is een beeldbepalend gebouw. Er is een Stichting opgericht ‘Stichting Vrienden Bartholomeus” die zich inzet om het gebouw in stand te houden en het te laten voortbestaan als een sociaal, cultureel maatschappelijk en religieus centrum. Op termijn kan het Bartholomeusgebouw verenigingen huisvesten, dienen als evenementenlocatie	We hebben een tekstaanpassing gedaan: “De in 1926 gebouwde Bartholomeuskerk is een beeldbepalend gebouw. Er is een stichting opgericht die zich inzet om de kerk in stand te houden. Op termijn kan het Bartholomeusgebouw naast de religieuze functie ook andere functies gaan vervullen, zoals voor ontmoeting, wonen of zorg. De gemeente wil de stichting hierbij faciliteren”.	Aangepast overgenomen

en een ontmoetingsplek zijn, niet alleen voor Poeldijkers, maar voor alle Westlanders.”